

[Anne Grete Holmsgård]

række husstande til vandforsyning, som de ikke har været tilsluttet til allerede. Det bliver simpelt hen dyrt, og det er selvfølgelig rimeligt, at man har nogle regler om øgede tilskud, men det er ikke rimeligt at have dem, hvis man ikke samtidig gør noget imod nitratedsivningen til grundvandet, for så er det i virkeligheden bare at vælte problemet økonomisk over på kommunerne.

Hvad angår de ændringer, der i øvrigt foreslås, synes jeg, det er udmærket, at amtet får mulighed for at nedlægge et forbud i en sag, hvor det allerede er inde, men jeg er ikke sikker på, at det løser det problem, at kommunerne i forvejen i nogle tilfælde er meget passive, meget henholdende med at handle, til trods for at der er sket overskridelse af nitratinholdet, ikke bare af de 25 mg, men af de 50 mg. Egentlig ville jeg mene, det var mere rimeligt, at man i stedet i § 62 i vandforsyningsloven udskiftede det lille »kan« med det lille »skal«. Det ville gøre det meget mere klart, for det ville sige, at kommunalbestyrelsen simpelt hen skal handle i den situation, hvor der sker en overskridelse af sundhedsværdierne.

Miljøministeren (Chr. Christensen):

Jeg vil gerne takke ordførerne for de positive kommentarer, der har været til forslaget. Jeg har naturligvis også lyttet til de spørgsmål, der er stillet, og de små kritiske bemærkninger, som også er kommet. Når vi ikke rydder op mere, end vi gør nu, er jeg meget parat til i udvalget at lytte til, hvad man har af tanker i den retning.

Det er fuldstændig korrekt, som fru Lone Dybkjær var inde på, at det er et lovforslag præget af mange tekniske ændringer med tråde ud i mange forgreninger. Jeg vil gerne give tilsagn om teknisk gennemgang, som vi har gjort det i andre tilfælde, og så må vi se på problemerne i udvalget.

Lovforslagets bestemmelse om en adgang til at yde økonomisk støtte til de private vandværker må ikke ses som udtryk for en opgivende holdning fra regeringens side i forholdet til nitratreproblematikken. Det er klart regeringens opfattelse, at der skal gøres noget ved disse problemer, og det har vi også lagt op til. Man kan altid diskutere, om det, der er lagt op til, er vidtgående nok, men

den debat må vi tage i det udvalg, der behandler dette spørgsmål.

Hensigten med dette lovforslag er klart, som det også er markeret af ordførerne, at gøre det muligt at etablere en alternativ vandforsyning dér, hvor skaden allerede er sket. Det gør det muligt at bevare private vandværker i landområderne, og netop denne hensigt var jeg meget glad for at ordførerne havde trukket frem netop her, hvor der ikke findes kommunale alternativer.

Samfundsøkonomisk vil det være mest hensigtsmæssigt at søge at bevare de eksisterende forsyningsstrukturer fremfor at skulle opbygge nye i offentlig regie.

Og så ligger der for mig noget meget væsentligt i, at der nu bliver mulighed for netop at yde kommunal støtte til etablering af ordentlige vandforsyningsforhold på steder, der er ensomt beliggende. Her vil udgifterne ofte blive uoverskuelige for et lille samfund eller den enkelte forbruger. Bestemmelsen vil bl.a. kunne anvendes ikke mindst på de små øer.

Men jeg siger altså tak for positive udtalelser og giver tilbud om teknisk gennemgang i udvalget, før den politiske beslutning træffes.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Povl Brøndsted):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til miljø- og planlægningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Første behandling af lovforslag nr. L 147:

Forslag til lov om ændring af lov om by- og landzoner. (Ophævelse af klageadgangen i områder, der er omfattet af en lokalplan).

(Fremsat 30/1 85).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Lohmann (S):

Også dette forslag er et forslag, hvorefter ministeren vil redde landsbysamfundene. De hidtidige forsøg har endnu ikke givet resultater. Jeg ved ikke, om ministeren er så stærk i troen, at han selv tror på, at dette forslag skulle kunne løse landsbysamfundenes problemer. I bemærkningerne oplyses det, at der er ca. 114.000 landbrug i dag, og at der om 15-20 år vil være 70.000-80.000 brug. Det rigtige tal er nok nærmere 95.000 i dag og 50.000-60.000 om 20 år, en udvikling, som ledende landbrugsfolk og regeringsmedlemmer har givet udtryk for bør fremmes.

Det er ikke en udvikling, vi i socialdemokratiet gerne ser fremmet, for vi ser gerne en sund udvikling i vore landsbyer. Såfremt forslaget indebærer en mulighed for mindre serviceerhverv og virksomheder med få ansatte, har vi fra socialdemokratiets side ikke noget at indvende imod dette, men vi er meget betænkelige, hvis det drejer sig om større virksomheder med de dertil ofte store miljøproblemer. Derfor må vi gå imod, at klageadgangen fjernes.

I forslaget skelnes der ikke mellem, hvilken type virksomhed det kan dreje sig om der kan etableres inden for lokalplanområdet. Måske ministeren herfra vil redegøre for, hvilke virksomheder man har i tankerne.

Når man taler om zonelovssager, er det vel også rimeligt, at man i samme forbindelse taler om miljøsager. Det må være rimeligt, at omkringboende får mulighed for at reagere over for ændringer af anvendelsen af nogle bygninger, hvis fremtidige anvendelse er ukendt. Vi ved af bitter erfaring, hvorledes lokale myndigheder prioriterer beskæftigelsen højere end det omgivende miljø, hvilket er forståeligt i områder med stor ledighed, men måske ikke særlig hensigtsmæssigt. Vi ved også, at miljøet kan være en stærkt generende faktor for de omkringboende. Vi ved også, at det ofte vil være forskellige politiske opfattelser, der spiller ind i beslutningsprocessen med hensyn til, hvorledes det enkelte individ bliver stillet over for dette.

Det, man kan undre sig over, er, at der skal gå op til 2 år eller mere med en klagesag, inden man har taget sig sammen til at løse problemet. Det er umenneskeligt og uforståeligt, og derfor tror jeg, det var kloge-re, om ministeren var kommet med et for-

slag, der tog fat på langsommeligheden i klagesager.

Må jeg sluttelig drage teksten til bemærkningerne frem. Det er mig uforståeligt, at man fremsætter et forslag med så kraftigt modsigende argumenter. I »Forslagets baggrund« står der:

»Dette indebærer, at kommunalbestyrelsens afgørelse som zonelovsmyndighed bliver endelig. Det vil sige, at kommunalbestyrelsens afgørelse ikke kan påklages til miljøankenævnet.«

Under »Lovforslagets administrative og økonomiske konsekvenser« står der:

»Forslaget vil betyde en yderst beskeden nedgang i antallet af sager, der skal afgøres af miljøankenævnet og behandles af planstyrelsen som sekretariat for nævnet.«

Efter min opfattelse skulle der ifølge det førnævnte ikke blive nogen.

Til § 1 står der: »Forslaget betyder, at kommunalbestyrelsens tilladelse efter zonenloven i de af forslaget omfattede lokalplaner, hvor kommunalbestyrelsen har zonelovskompetence, ikke skal offentliggøres. Det er en konsekvens af, at klageadgangen efter zonenlovens system med en klagefrist foreslås ophævet. Afgørelserne bliver i øvrigt heller ikke offentliggjort efter de i dag gældende regler.«

I sidste afsnit står der, at det faktisk har drejet sig om to sager inden for en periode af 2½ år, fra 1. juli 1980 til 31. december 1983.

Vi forventer et yderst interessant udvalgsarbejde.

Lis Aaltonen (KF):

Dette lovforslag er en ophævelse af klageadgangen i områder, der er omfattet af en lokalplan. Det er sådan, at kommunerne i dag kan udfærdige lokalplaner. Disse lokalplaner må ikke stride imod kommuneplanen eller de godkendte § 15-rammer, og det er amtsrådets opgave at påse, at lokalplanforslagene er i overensstemmelse med de godkendte regionplaner og kommuneplaner og § 15-rammer.

Det eneste, lovforslaget indebærer, er, at klageadgangen ændres, når der er en godkendt lokalplan for et område. Der kan ikke klages over en godkendt lokalplan i by- og landzoneområder. Hvis man virkelig mener, at man skal bevare de små landsbysamfund, er den eneste mulighed at smidiggøre dette

[Lis Aaltonen]

område, så der er mulighed for at lave småvirksomheder, håndværk og industri i nedlagte landbrugsejendomme ved en lokalplan.

Hanne Severinsen (V):

Venstre kan tilslutte sig lovforslaget. Vi har længe arbejdet for at få forbedret de små landdistrikters mulighed for at få erhvervsvirksomheder, og vi mener, at det foreliggende lovforslag vil hjælpe på det.

Alt tyder på, at udviklingen i de kommende år betyder, at vi vil få langt færre landbrug, end vi har i dag, og derfor risikerer vi, at landdistrikterne bliver affolket, hvis ikke vi får andre erhverv ud i de små samfund.

Men i dag er det vældig besværligt, når man skal etablere sig med andet end landbrug, og det hænger bl.a. sammen med, at man, når man har fået en tilladelse til at opføre en mindre virksomhed eller at indrette den i eksisterende bygninger, risikerer, at nogen klager til miljøankenævnet, og så får man den lange forsikelse. Det er dyrt, og det betyder også, at man betænker sig, før man går i gang, fordi man ved, man kan risikere, at sagen trækker i langdrag.

Derfor er det en god ting, at vi nu får en afbureaukratisering, som dette i virkeligheden er udtryk for. For det betyder jo ikke, at man ikke får mulighed for at tage hensyn til miljøinteresser; gennem kommuneplanloven, regionplanerne, kommuneplanen og lokalplanen har man mulighed for at komme med sine indsigelser.

Det er også bemærkelsesværdigt, at dette forslag er noget, man har drøftet i landsbykontaktudvalget i ministeriet, og som er anbefalet af de berørte organer, som i høj grad har interesseret sig for landsbyernes fremtid, nemlig de to landsbyorganisationer.

Vi kunne måske tænke os under udvalgsarbejdet at bore lidt i spørgsmålet om, hvorvidt dette nu er tilstrækkeligt. Vi ved, at der mange gange sker det, at man får en tilladelse, hvorefter vejmyndigheden pludselig siger, at et par ansatte måske skaber lidt trafik, og så står man dér og har måske opført en bygning, men har alligevel ikke mulighed for at udnytte den, fordi vejmyndigheden stiller sig hindrende i vejen. Det vil vi gerne se lidt nærmere på i udvalget.

Men afslutningsvis vil jeg sige, at jeg i virkeligheden synes, dette forslag indvarsler et

nyt syn på, hvordan planlægningen skal indrettes. Vi var nok i 1960'erne lidt for optaget af at adskille bolig og erhverv ud fra den forudsætning, at alt, hvad der hedder erhverv, er noget, som er meget forurenende og meget støjende.

Sådan bliver det ikke i fremtiden; i fremtiden vil der være mange virksomheder, som meget udmærket kan ligge i landdistrikterne, og derved får vi et mindre skarpt skel mellem bolig og erhverv. Jeg tror også, at der med det kommende bredbåndsnet vil blive mange muligheder for, at landdistrikterne får et nyt liv. Derfor håber vi, at dette her lægger op til en mere decentral planlægning, og at landdistrikterne får det liv, som de gerne skulle have.

(Kort bemærkning).

Lohmann (S):

Jeg vil spørge fru Hanne Severinsen, hvor fra hun ved, at de omtalte organisationer har anbefalet dette forslag. Jeg beder fru Hanne Severinsen begrunde det nærmere.

(Kort bemærkning).

Hanne Severinsen (V):

Jeg ved, at de er med i det kontaktudvalg, som ministeren har nedsat, og at det har været et ønske fra landsbyernes side.

(Kort bemærkning).

Lohmann (S):

Jeg takker for svaret. Jeg vil så bede ministeren redegøre for, hvorledes Danmarks Naturfredningsforening og fredningsstyrelsen har stillet sig til forslaget.

Leif Hermann (SF):

Undertiden bliver vi jo herinde præsenteret for nogle lidt ejendommelige forslag, hvis begrundelse fortæber sig i tågerne, og dette her er et af dem.

Meningen med at ophæve klageadgangen i byggesager og i sager vedrørende anden anvendelse i landzone, når der er lokalplan, kan man naturligvis diskutere ud fra et ideologisk synspunkt om kræfternes frie spil også i det åbne land – det lagde fru Hanne Severinsen jo smukt op til. Men når begrundelsen, sådan som hr. Lohmann bl.a. har fremhævet det, også er, at der har været to klage-

[Leif Hermann]

sager, må man nok sige, at det er lidt problematisk.

Da jeg læste forslaget igennem, sad jeg med den fornemmelse, at der jo var utallige sager, der havde bremset det driftige danske erhvervsliv og dermed skabt belastninger for vores eksport og dermed de økonomiske balancer. Så er det unægtelig lidt af en spand koldt vand at nå frem til, at det er to sager, der i en periode fra 1980 til den 31. december 1983 har skabt disse gigantiske vanskeligheder, som har fået ministeren ud på denne grufulde færd.

Vi håber da, at vi i udvalget kan få oplyst, om der har været flere sager siden den 31. december 1983, for den konkrete begrundelse trænger unægtelig til at svulme lidt op.

Selvfølgelig kan et lovforslag ikke bæres af en konkret begrundelse, der hviler på to klager. Der må altså være noget andet, og i den henseende synes jeg nok, at bemærkningerne i forslaget – om det er tilsigtet eller utilsigtet – er særdeles oplysende. Så vidt jeg kan læse bemærkningerne, har man hermed givet startskuddet til et generalangreb på det åbne land og den helt nødvendige styring af erhvervs- og boligudviklingen uden for byzonerne. Reglerne i landzonelokalplaner, især for landsbyer, er særdeles stramme; det kan man læse i planstyrelsens publikation for 1984 om netop kompetenceafgrænsningen for landsbyerne. Der forstår man, at det drejer sig om ikke bare at være varsom, men også særdeles præcis, for det er jo meningen med disse landzonelokalplaner, når det drejer sig om landsbyer, at landsbyens karakter af landsby skal bevares.

Lovforslagets bemærkninger taler om oprettelsen og opretholdelsen af arbejdspladser i landsbyen eller i nærheden af denne. Det går igen et par gange, og jeg vil gerne vide: hvad er det for nogle arbejdspladser i nærheden af landsbyer, der ikke har kunnet etableres med hjemmel i den gældende formulering i by- og landzonelovens § 8? Er det nybyggeri, ministeren tænker på, der skal listes ind gennem denne mulighed for at slippe for klagerne, eller hvad er det? Det forekommer ikke særlig klart.

Det større perspektiv fremtræder også, når man nu i landsplanredegørelsen, som jeg i øvrigt senere vil bede ministeren om at komme med her i salen, kan læse, hvorledes erhvervslivet skal udvikles inden for de åbne

landområder. Faktisk er ministeren på vej til at sige farvel, også formelt, til rammestyringsprincippet, og det får han i hvert fald ikke os med til.

Vi vil altså ikke være med til en fjernelse af den klageadgang, som ministeren er ved at fjerne her. Men vi kan godt diskutere i udvalget, hvorvidt man skulle have klageadgang for en række organisationer, der er interesseret i aktiviteterne i det åbne land. Det drejer sig eksempelvis om Danmarks Naturfredningsforening, der jo har protesteret over dette forslag, og man kunne såmænd også godt sige, at landboorganisationerne, som jo har en betydelig interesse i aktiviteterne i det åbne land, burde have en naturlig klageadgang i disse sager.

Umiddelbart siger vi altså nej til forslaget; det er en svækkelse af mulighederne for at styre udviklingen i det åbne land, og der er ikke sat noget i stedet for denne svækkelse, der bare er det mindste spiseligt.

Lone Dybkjær (RV):

Det radikale venstre kan ikke på det foreliggende grundlag tage stilling til dette forslag; i virkeligheden er vi nok på linje med, hvad der også er sagt af f.eks. socialdemokratiet og SF, men vi udtrykker os på en lidt anden facon. Vi fatter ikke, hvad der er den egentlige begrundelse for forslaget, og vi synes ikke, at bemærkningerne giver nogen virkelige begrundelser for, hvorfor man vil igennem med dette her, forudsat at man læser ministerens bemærkninger positivt.

Vi er enige i, at det er rimeligt, at der sker en behersket erhvervsudvikling på andre områder end lige præcis i byzonerne, men på den anden side må det altså ikke gå ud over fredningsinteresser og andre interesser af naturmæssig art. Derfor vil vores holdning til forslaget afhænge af det udvalgsarbejde, der kommer til at foregå, og vi er selvfølgelig også interesseret i at få de forskellige høringssvar, der er kommet ind. Men sagen er ikke helt så klar heller fra landsbyudvalgets side, som fru Hanne Severinsen antyder den er; de er faktisk ikke tilhængere af, at ankeadgangen ophæves fuldstændigt.

Det radikale venstre kan ikke på det foreliggende grundlag tage stilling til forslaget, men vi vil vurdere det under udvalgsarbejdet. Vi er positive over for nogle af intentionerne,

[Lone Dybkjær]

men mener, det er afgørende vigtigt, at naturfredningsinteresser og andre interesser fortsat sikres.

Anne Grete Holmsgård (VS):

Allerførst vil jeg sige, at man ved ikke rigtig, om man skal grine eller græde, når man når om til de sidste tre linjer i bemærkningerne og finder ud af, at det er to klagesager, der konkret har været, mens man i starten, hvor man læste mere intensivt, havde kunnet læse, at den opsættende virkning, klagerne har, kan være udgiftskrævende for ansøgerne og ofte vil kunne forhale en ønsket etablering unødigt. Der er altså kun de to klagesager i en periode på 2½ år at diske op med, og så vil jeg sige ligesom SFs ordfører, at så må der være nogle andre årsager til, at man synes, det er så væsentligt at ændre dette.

Jeg kan i hvert tilfælde se, at det kan have nogle ret vidtgående konsekvenser, at man fjerner denne ankeadgang, for det, der tales om, er godt nok eksisterende landbrugsbygninger, der kunne anvendes til noget andet, men sådan som reglerne ændres, betyder det vel også, at man rent faktisk fjerner klageadgangen inden for zonelovstilladelserne vedrørende nybyggeri, der ligger i et landzoneområde, hvorpå der er lavet en lokalplan. Er det ikke korrekt, hr. minister? Det synes jeg da er problematisk, specielt når man ser det i sammenhæng med, at lokalplanerne i landzone ofte er meget løse og meget upræcise. Ganske vist er de helt præcise i deres afgrænsning – grænsen går ved det og det skel – men selve indholdet i dem er generelt ikke særlig præcist. En anden ting er, at samtidig sidder vi og behandler forslag fra regeringen om ændring af kommuneplanloven, hvorved man for det første fjerner amtsrådenes og hovedstadsrådets tilsyn med, at lokalplanerne har en vis kvalitet, og for det andet laver nogle langt mere vidtgående regler for dispensation fra lokalplaner end dem, man har i øjeblikket. Det peger i retning af, at lokalplanerne bliver endnu mere udflydende end de stærkt udflydende lokalplaner, man har i landområderne i øjeblikket, og så lægger man i virkeligheden med dette op til, at kommunalbestyrelsen stilles fuldstændig frit med hensyn til, hvordan den vil handle inden for disse områder, og ikke en mors sjæl har mulighed for overhovedet at gøre noget. Jeg sy-

nes ikke, det er acceptabelt, at man får en sådan situation.

Ud over det vil jeg sige, at det forekommer temmelig inkonsekvent, at man ifølge det lovforslag, vi behandlede før, og ifølge det, vi behandlede i sidste uge om ændring af havmiljøloven, råstofloven osv., fik en udvidet klageadgang, og vi så her har et forslag, hvorefter man simpelt hen indskrænker klageadgangen. Jeg synes, det var mere fornuftigt at følge den linje, der ligger i de andre.

Så kan man diskutere, om det skal være naboklager, eller om det ikke var mere fornuftigt at sige, at her må de landsdækkende organisationer have en klageadgang, og man kan diskutere, om der er nogle specielle organisationer, der skal have klageadgang i denne sag ud over dem, vi i øvrigt har tillagt klageadgang i de andre miljøbeskyttelseslove. Jeg synes i hvert tilfælde, at det var en mere rimelig måde at gå frem på. Jeg synes også, det fremgår temmelig tydeligt af bemærkningerne til dette lovforslag, at det faktisk har været intentionerne, når man ser på de forskellige ændringer af by- og landzonenloven gennem tiden fra 1969 og til 1978-loven, hvor man i bemærkningerne talte om at udvide klageadgangen som compensation for, at fredningsplanudvalget blev nedlagt, og derfor ville det være mere indlysende i dag at udvide den og lave klagereglerne om.

Jeg synes ikke, det er noget ligegyldigt spørgsmål, for det handler i virkeligheden om, hvad vi vil med det åbne land og mulighederne for at beskytte det, og dér er jeg i hvert tilfælde stærkt bekymret. Jeg kan nemlig huske, at ministeren under behandlingen af forslaget om at ekspropriere det område i Allerød, hvor IBM nu har fået lov til at bygge, sagde – og nu må jeg citere frit fra hukkommelsen, men essensen er der: »Hvis en virksomhed gerne vil placere sig i Nordsjælland, skal der være plads til den«, og det var formuleret generelt. Det kunne lige så godt have været, at hvis en virksomhed gerne vil placere sig i et bestemt område på Sjælland, på Fyn eller i Jylland, skal der også være plads til den. Det synes jeg i hvert tilfælde er et problem. Hvis man vil bevare nogle naturmæssige og nogle kulturhistoriske værdier, som ikke er deciderede fredningsværdier, men bare har en værdi ud over det, som indeholdes i fredningsloven, må man også ha-

[Anne Grete Holmsgård]

ve nogle regler, så der i det mindste er den snor i kommunalbestyrelsen, at der er en ankeadgang. Jeg tror ikke på, at man kan sikre en bevarelse af disse værdier, hvis man lægger hele magten over til kommunalbestyrelsen, som man faktisk gør gennem dette forslag.

Poulsgaard (FP):

Det er jo dejligt at være fremskridtsmand, og man skulle tro, at nu fik man endelig et lovforslag, der var med til at afbureaukratisere, og så skulle vi juble. Der er da også visse ting i det her lovforslag, som vi absolut mener er positive, men når jeg ikke sådan lige-frem jubler, ligger det i, at vi mener, der er alt for meget bureaukrati, det har vi vist aldrig lagt skjul på.

Hvad er det så, man vil fjerne? Ja, hvis jeg har læst lovforslaget rigtigt – det ved jeg selvfølgelig ikke om jeg har, men det kan jeg så spørge ministeren om – er det så ikke netop de folkevalgte elementer, man vil fjerne i det her lovforslag? Hvis jeg har læst det rigtigt, vil man fjerne den klageinstans, hvor det er folkevalgte fremfor embedsmænd, og det synes vi ærlig talt ikke er så god en idé.

Vi er enige i, at by- og landzonenloven er alt for restriktiv, og at man skulle have lov til at udfolde sig meget mere frit, men vor tilslutning til lovforslaget er betinget af, om jeg får et svar på det spørgsmål, jeg stillede, for hvis det virkelig er de folkevalgte, man fjerner i klageinstansen, er jeg ikke sikker på, vi siger ja til det.

Miljøministeren (Chr. Christensen):

Jeg vil gerne takke ordførerne for forståelse for, hvad der egentlig er hovedindholdet i dette forslag – det er der adskillige der har været inde på: netop at give muligheder for, at der ude i det åbne land i nedlagte landbrugsbygninger kan tages initiativer op, skabes nye ting, beskæftigelse og udnyttelse af boligkapaciteten, men uden at det hverken ødelægger noget med hensyn til naturen eller bryder ind i de bestemmelser, vi har i zonenloven.

Det forslag, der foreligger her, ophæver adgangen til klage til – og læg godt mærke til det – miljøankenævnet over kommunalbestyrelsers afgørelser i områder, hvor der fore-

ligger en landzonelokalplan. Vi fjerner altså ikke det folkevalgte element.

Forslaget er, som det lige har været antydnet, fremsat over for mig af landsbykontaktudvalget, det udvalg, der blev nedsat for et års tid siden netop med den opgave at finde frem til forslag, som kunne bedre forholdene for de små landsbysamfund, og forslaget indebærer, at en borger, der f.eks. har fået tilladelse til at etablere en virksomhed i en overflødiggjort landbrugsbygning, kan komme i gang med det samme. Hermed opnås såvel tidsmæssige som økonomiske besparelser.

Forslaget kan efter min vurdering bidrage til at sikre grundlaget for landsbyernes eksistens, og det er netop det, der var sigtet med det.

Om forslaget skal jeg i øvrigt bemærke, at det kun er i de tilfælde, hvor der foreligger en landzonelokalplan, kommunalbestyrelserne har kompetence i henhold til zonenloven; lokalplanen regulerer, hvad området skal anvendes til, hvad der må bygges osv.

En lokalplan bliver jo til på den måde, at lokalplanforslagene bliver offentliggjort, og naboerne og de lokale foreninger kan så fremkomme med indsigelser mod forslagene, ligesom amtskommunen og de statslige myndigheder har mulighed for at reagere over for forslagene, bl.a. ved at nedlægge veto mod dem.

Når lokalplanforslagene er vedtaget, har kommunalbestyrelsen kompetence til at give de konkrete tilladelser efter zonenloven. Kommunalbestyrelsens afgørelser skal være i overensstemmelse med lokalplanen eller ligge inden for de grænser, der gælder for dispensation fra en lokalplan. Hvis dette ikke er tilfældet, kan der klages til planstyrelsen efter kommuneplanlovens § 48, men lovforslaget medfører, at der ikke længere vil kunne klages til miljøankenævnet efter zonenlovens regler, og dermed afskaffes en uheldig dobbelt kompetence.

Forslaget har været forelagt en række myndigheder og organisationer, og som fru Hanne Severinsen var inde på, har disse stort set tilsluttet sig forslaget. Danmarks Naturfredningsforening har dog udtrykt betænkelighed ved ophævelse af klageadgangen efter zonenloven i disse situationer, og foreningen mener bl.a., at det vil medføre en risiko for de fredningsmæssige interesser i landsbyerne

[Miljøministeren]

og det åbne land, og derfor kommer de med et modforslag, som jeg lige om lidt skal tage frem.

Jeg mener, at disse hensyn kan og skal varetages i den lokalplanlægning, der er en forudsætning for, at kommunalbestyrelsens afgørelser bliver endelige, og på den baggrund kan vi tage fat på arbejdet i udvalget.

Det er jo med dette forslag som med det foregående, at der er mange tekniske detaljer i det, som vi grundigt må tage fat på. Også her var fru Lone Dybkjær netop inde i den meget vigtige problematik: ved vi egentlig, hvad der står i det? Man har en fornemmelse af, at der er noget positivt, men at den positive fremdrift stoppes af en negativ, altså en frygt for, at det betyder, at vi ødelægger det åbne land. Det er denne problematik, vi må have afklaret.

Må jeg sige til fru Lone Dybkjær, at det er efter min opfattelse ramt præcist, når man spørger: hvad er den egentlige begrundelse? Det er netop en behersket aktivitet uden at bryde ind i det bestående.

Hr. Lohmann var også bange netop for den udvikling, der kunne ske, når man fjernede denne klageadgang. Jeg ved ikke, om ministeren tror – noget i den retning udtrykte hr. Lohmann det – at det løser samfundets problemer. Nej, det tror jeg ikke, men det tager fat på en del af dem, og det er min opfattelse, at det vil gøre det endnu lettere for landsbysamfundene at kunne klare sig. Hvilke initiativer? spørger hr. Lohmann. Ja, det er netop småhåndværk og småindustri, som vi så det, da udvalget var på tur i Sønderjylland, men det er klart, at det er en forudsætning, at der ikke brydes op i vejnettet, at der ikke kommer nye kloakerings- og vandforhold o.lign. Det er de overflødiggjorte bygninger, vi har med at gøre.

Hvor mange drejer det sig om? Hr. Lohmann er bange for, at det kan udstrækkes til en hel masse. Til at begynde med er det 5 eller 6, men kommer der flere? Det er nok præcist ramt, at det ifølge intentionerne i lovforslaget ligger på, som hr. Lohmann siger, en 5–6 stykker. Hvis vi går ud over dette tal, må man være forberedt på, at der kan ske noget med hensyn til krav om veje o.lign., og det var ikke meningen. Derfor må kommunalbestyrelserne, hvis de vil sætte dette i gang og dermed skabe noget nyt og positivt, og det skal lykkes – og det tror jeg i pa-

rentes bemærket, at det vil, når man tænker på alt det, vi oprindeligt har haft af industri i Danmark: landbrugsindustri, mejeriindustri, der er skabt ude i de små områder – være forberedt på at sikre, at industribygninger kan flytte hen på de arealer, der er egnet og udlagt dertil, hvis der skal en videreudvikling til.

Hvis vi fjerner denne klageadgang, tror jeg, der vil komme skred i det, og tidsmæssigt vil det være godt. Hvis vi ikke gør noget, tror jeg, vi stadig vil have de lange passager af tid.

Hvor mange klager kommer der, og hvor mange lokalplaner er omfattet af forslaget? Der har været nævnt nogle tal. Der tilvejebringes omkring 1.000 om året, og heraf er 50–100 landzonelokalplaner med forskelligt indhold.

Nogle af dem angår konkrete projekter: anlæg af vindmøller, lossepladser osv. Andre landzonelokalplaner regulerer bebyggelse og byggemuligheder i og omkring landsbyerne. Kommunalbestyrelsen har zonetovskompetencen inden for de områder, hvor lokalplanen er vedtaget efter den 1. juli 1980 ifølge zonetovens § 9, stk. 2. Regionplanmyndigheden kan dog godkende, at ændrede lokalplaner får samme virkning.

Så kom hr. Lohmann og andre også ind på spørgsmålet om, hvordan det kan være, at ministeren fremsætter forslag, når der kun har været to klager. Der har naturligvis været flere sager end de to, der er blevet påklaget. Det er altså ikke antallet af sager, der er to, men antallet af dem, der er påklaget. Klagefristen betyder, at de, der får tilladelse, i alle tilfælde skal vente i fire uger på at komme i gang.

Dette lovforslag er jo fremsat for at opsøge mulighederne i den udvikling, vi er inde i. Vi har nogle tomme landbrugsbygninger nu, og efter vort skøn vil der komme mange flere. Derfor må vi også forudse, at der kommer mange flere sager, og derfor vil jeg også bede om, at man ikke under udvalgsarbejdet klamrer sig fast til, at det kun var to. Der skal jo ikke meget fantasi til at forestille sig, at hvis der kommer 3–4 i gang i sådan en bygning, hvor der var én familie før, og disse 3–4 stifter familie, vil der komme flere til, end der er forsvundet ved nedlæggelsen af landbrugsejendommen; skolebehovet bliver større, butiksbehovet bliver større, og accele-

[Miljøministeren]

rationen kommer. Det er denne udvikling i negativ retning, vi skal suge op hurtigst muligt og få vendt til noget positivt.

Naturfredningsforeningen er jo betænkelig. Det forslag, de kommer med, er ikke begrænset til lokalplanområderne, men går ud på, at man helt skal ophæve de såkaldte tredjemandsklager, dvs. de klager, som stammer fra naboer og omboende. I stedet foreslår Naturfredningsforeningen, at der alene skal kunne klages af lokale foreninger, som over for zonelovsmyndighederne har anmeldt, at de ønsker underretning om meddelte zonelovstilladelser. De pågældende foreninger kan naturligere komme til positivt at optræde som særlige miljøvogtere i systemet. Det er godt nok, men vi må ikke udelukke den enkelte borgers medvirken på dette område.

Jeg kan ikke gå ind for Naturfredningsforeningens forslag på dette punkt. Det skyldes ikke, at jeg mener, Naturfredningsforeningens lokale afdelinger ikke skal være klageberettigede, som de er efter reglerne i dag, men jeg ville finde det betænkeligt at ophæve klageadgangen for den såkaldte tredjemand, når denne i øvrigt har den fornødne retlige interesse.

Fru Hanne Severinsen var meget stærkt inde på netop spørgsmålet om det fordelagtige for landsbysamfundet og spurgte så: hvad nu, hvis vi påtænker at gå i gang et sted, og kommunen siger ja, men så kommer der en anden myndighed og siger: ved du hvad, det duer ikke med de veje? Jeg vil gerne bede om, at man grundigt overvejer dette i udvalget, for det er klart, at de amtskommunale myndigheder må forstå, at der må være en positiv praktisk medvirken, for at sådan et forslag kan få det rigtige resultat.

Er der noget om, at det, man egentlig tænker på, er byggeri? spørger hr. Leif Hermann. Hvad er ejendomme »i nærheden af landsbyerne« for noget? Ja, det er de ejendomme, der ikke ligger inde i selve landsbyen, men der er ikke tale om nogen form for byggeri i den forbindelse. Det drejer sig jo netop om bestående bygninger uden store ændringer.

Fru Lone Dybkjær spurgte bekymret: hvad nu med de fredningsmæssige hensyn ikke bare til landskabet, men eventuelt også bygningsmæssigt? Jeg mener ikke, det er nødvendigt at bevare en klageadgang til

miljøankenævnet for at sikre bevaringsværdige bygninger i de små landsbyer, men det er nødvendigt, at de arkitektoniske, de æstetiske og de kulturhistoriske interesser, der er knyttet til bevaringsværdige landsbyer, sikres gennem lokalplanproceduren. Jeg mener for øvrigt også, at landskabet kan sikres gennem dette, og derfor behøver Naturfredningsforeningen ikke at være så bekymret. Også her har fredningsstyrelsen mulighed for at nedlægge veto i henhold til reglerne i kommuneplanlovens § 26.

Jeg erkender, at der er mange komplicerede tekniske ting i dette, og derfor skal jeg gentage det, jeg sagde ved behandlingen af det første lovforslag inden for mit område i dag, idet jeg tilbød en teknisk gennemgang så hurtigt som muligt, inden man kommer ind i de politiske overvejelser, alt efter som udvalget ønsker det.

Lohmann (S):

Jeg beundrer ministerens optimisme med hensyn til dette forslag, fordi jeg synes, det er så indviklet. Det synes jeg, fordi ministeren erkender, at man med dette forslag vil forhindre klageadgangen, men samtidig går ind i diskussionen om, at man opretholder den i andre instanser. Derfor er det et meget diffust oplæg.

Når man tager kommuneplanlovens § 48-klagesager, er der jo faktisk en fast praksis for, at det er en afvisningsparagraf, og den mener jeg slet ikke man kan bruge i denne sammenhæng.

Jeg synes, det er helt o.k., at ministeren står her på talerstolen og forklarer, at der her er tale om lokalplanlagte områder, hvor der har været en offentlighedsprocedure, men problemet er jo netop, at man nu begynder at ændre i en planlægning, hvor der har været en offentlighedsfase, og det er efter min opfattelse meget betænkeligt.

Når ministeren så henviser til den virksomhed, vi så nede i Sønderjylland, vil jeg gerne bede ham om at besvare her, hvorvidt den var omfattet af en zonelov, hvorvidt der var lokalplan på den ejendom.

En anden ting er ombygningen af de gamle bygninger, for det er da rigtigt, at vi forventer en nedgang i antallet af landbrugsbedrifter, men den er jo afhængig af, hvilken politik man fører på dette område her i fol-

[Lohmann]

kettinget. Mange af disse gamle landbrugsjendomme er intet værd. Er det så meningen, at kommunalbestyrelserne skal have lov til at sige: all right, vi giver tilladelse til, at de bliver ombygget således, at der kan blive mulighed for en produktion? Så er vi lidt ude over interessen for de anlagte erhvervsområder, og derfor vil jeg være meget, meget betænkelig ved, at man sluger dette råt.

Jeg vil anbefale, at vi under udvalgsarbejdet får en hel masse lagt frem, og så takker jeg da for øvrigt for, at vi kan få en teknisk gennemgang af dette forslag.

Hanne Severinsen (V):

Jeg synes også efter at have hørt det sidste indlæg, at der virkelig bliver brug for en teknisk gennemgang, for jeg synes, man overdramatiserer noget, der i virkeligheden er en forenkling.

Der er jo ikke tale om, at de pågældende organisationer ikke kan gøre vrøvl; de kan gøre det dér, hvor det er relevant, nemlig når man diskuterer kommuneplan og lokalplan. Det, forslaget betyder, er, at man nu ikke har to ankeinstanser, for man kan jo stadig væk klage til planstyrelsen, hvis der er tale om, at noget strider mod den lokalplan, man har vedtaget. Der er altså ikke tale om andet, end at man afskaffer en dobbeltadgang.

Så vil jeg sige til hr. Leif Hermann, at jeg synes, hans indlæg i høj grad bar præg af, at han åbenbart har den opfattelse, at landdistrikterne skal bevares som sådan en stokroseidyl, at det skal være, som det altid har været, og at planlægning går ud på at forhindre, at tingene udvikler sig, men det tror jeg vil være den sande død for landdistrikterne.

Det er da rigtigt, at der ikke har været så mange sager, men det er også rigtigt, som miljøministeren understregede, at der bliver mange sager. Vi kan ikke forhindre, at der vil være mange bygninger i landdistrikterne, som ikke mere skal bruges som stalde. Hvad skal de så bruges til? Skal man bare finde sig i, at der kommer til at bo færre og færre ude omkring? Det vil vi ikke synes er nogen god udvikling, og jeg er overbevist om, at netop den viden, man i dag har om, at man risikerer at ryge ind i en hel masse ankesager, er medvirkende til, at man ikke går i gang med at lave forurenende erhverv. Jeg synes, man skal se i øjnene, at erhverv i fremtiden ikke

behøver at være, som de har været i fortiden, og derfor kan de udmærket indpasses også i et landsbymiljø.

Leif Hermann (SF):

Lad mig lige tage fat på det med stokroseidyllen først. Jeg har ikke noget imod stokroser, og jeg har ikke noget imod idyl. Jeg har heller ikke noget imod fru Hanne Severinsen, men jeg synes, fru Hanne Severinsen skulle tage og høre efter, hvad jeg siger. Jeg siger, at der er særlige beskyttelseshensyn i det åbne land, og hvis det er det, fru Hanne Severinsen har noget imod, må jeg indrømme, at så vil jeg gerne vedkende mig, at jeg hører til dem med stokroseidyllen, for sådan vil jeg gerne omskrive det. Det er jo utroligt, at man skal hænges ud for den slags sentimental snak, fordi man taler om beskyttelse af det åbne land, når de gældende regler i forvejen har erkendt, at det åbne land har behov for beskyttelse. Nu kommer miljøministeren og vil have en ekspanderende erhvervsudvikling i det åbne land. Det synes jeg ikke gør beskyttelseshensynet mindre tungt.

Og så må jeg sige, at jeg ikke rigtig forstår ministeren, når han siger, at der ikke er tale om byggeri. Der står jo i bemærkningerne, side 3, første spalte, første nye afsnit, de sidste tre linjer:

»... afgørelser om andre former for byggeri i det landzonelokalplanlagte område blive endelige.«

Der er altså tale om byggeri og ikke kun om udnyttelse af eksisterende bygninger.

Og så vil jeg godt bede ministeren om at svare mig på: er det ikke rigtigt, at i det øjeblik man udnytter en eksisterende bygning – altså ikke går ud over de bygningsmæssige rammer – kan det ske ved en ganske almindelig zonelovstilladelse fra amtsrådet, der stadig væk kan påklages i overensstemmelse med lovens bestemmelser?

Anne Grete Holmsgård (VS):

Miljøministeren nævnte, at Danmarks Naturfredningsforening havde haft betænkelighed ved dette lovforslag, da den blev hørt, men jeg vil gerne have at vide, hvad fredningsstyrelsen har sagt. Har fredningsstyrelsen ikke også haft betænkeligheder? Umidelbart ville jeg tro, at fredningsstyrelsen havde betænkeligheder ved forslaget, fordi

[Anne Grete Holmsgård]

det er den, der kommer tættest på de problemer, som vil komme i kølvandet på det, hvis det bare bliver vedtaget, som det ser ud i øjeblikket.

Så kan jeg ligesom hr. Leif Hermann ikke forstå, at dette ikke også skulle handle om nybyggeri. Der står rent faktisk i bemærkningerne »andre former for byggeri«. Er det ikke bl.a. nybyggeri? Så vidt jeg husker, var der ved den udvidelse af Proms Kemiske Fabrik A/S i Langebæk kommune, som virksomheden gerne ville lave, også tale om en zonetilladelse i et område, hvor der var en lokalplan i landzone. Ministeren må endelig korrigerer mig, hvis det ikke passer, men det mener jeg bestemt at kunne huske, og i det tilfælde var der en hel del, der var glade for, at der var en klageadgang, fordi det så ud, som om det, man var ved at etablere, var en helt ny virksomhed. På tværs af regionplanlægning, der har udlagt et bestemt område i nærheden af Vordingborg til særlig forurenende industri, udvidede man selvfølgelig på stedet, og det er da klart, at det vil Proms gerne gøre, men det er da lige så klart, at det er temmelig trist, hvis man er interesseret i at bevare miljøet, at man så ikke engang kan klage over det.

Ministerens kommentar omkring Sønderjylland forstår jeg ikke. Vi så på to ting. Den ene handlede om en forretning med forskellige faciliteter i en landsby. Den er der ingen problemer med, heller ikke hvis man vedtager dette forslag. Det andet var en metalvirksomhed i et område, hvor der helt klart ikke var nogen lokalplan, så dette ændrer i virkeligheden ikke en brik, når det kommer til stykket. Hvis det ligesom skal være tryllemidlet, at man ved hjælp af dispensationer skal klare landsbyernes problemer, tror jeg for det første, at det ikke hjælper en pind på landsbyernes problemer, og for det andet, at omkostningerne simpelt hen kan risikere at blive ret store med hensyn til de naturværdier, der er.

Jeg kunne også stille spørgsmålet: hvorfor bliver landsbyerne ved med at dø? Hvorfor er der i årevis nogle, der er døde? Og tror ministeren virkelig seriøst på, at dette overhovedet kommer til at ændre på det?

Hvis man virkelig for alvor vil sikre, at landsbyerne kan overleve, bliver man nødt til at se på, hvad det er for en industripolitik, man fører, eller rettere sagt ikke fører, herin-

defra, hvad det er for en landbrugspolitik, man fører, hvad det er for en politik, man fører vedrørende sådan noget som offentlig transport osv. Det er da alle de områder, der skal med, hvis man virkelig skal gøre en indsats for at bevare landsbyerne. Dette hjælper ikke landsbyerne, derimod kommer det til at gå ud over det åbne land, den del af det åbne land, der ligger lige omkring landsbyerne og i landsbyerne, og vi er godt klar over, at det er dér, landzonelokalplanerne er.

Miljøministeren (Chr. Christensen):

Hr. Lohmann rejste igen spørgsmålet om at ophæve klageadgangen og talte om et dif-fust forslag. Fru Hanne Severinsen har været inde på et svar i den retning, og vi skal arbejde videre med det i udvalget, men jeg vil gerne sige til hr. Lohmann og også til fru Anne Grete Holmsgård, at når Sønderjyllandsjendommen blev trukket ind i billedet, var det ikke for at bruge det som illustration af lokalplanen, men til illustration af, at netop her havde man, som borgmesteren, der viste os rundt, fortalte, problemet, hvor det går ud over de 5-6, hvor virksomheden netop er blevet til det, man havde håbet den kunne blive til: et initiativ i en nedlagt landbrugsejendom. Initiativet fængede, og resultatet var, at man på det tidspunkt, vi var der, kunne beskæftige det dobbelte antal. Hvorfor så ikke gøre det? Det forudsatte en udbygning, og man havde allerede været ved at begynde. Derfor måtte man sige stop, så nu var det op til kommunalbestyrelsen at sikre, at denne virksomhed kommer til at ligge, hvor den skal ifølge planbestemmelserne.

Jeg vil samtidig sige til hr. Leif Hermann, at tanken ikke er at gå ind i dette byggeri, tanken er først og fremmest at sikre, at man får udnyttet bygningerne.

Fru Anne Grete Holmsgård rejste spørgsmålet om fredningsstyrelsen og spurgte: er det dog ikke sådan, at fredningsstyrelsen må være betænkelig og sige nej til noget sådant? Så vidt det er oplyst over for mig, er det fredningsstyrelsens opfattelse, at den naturmæssige sikring af landskaberne i disse områder må og kan ske over lokalplanproceduren.

De øvrige ting mener jeg må grundigt drøftes i udvalget efter den tekniske gennemgang, som der vil blive givet.

(Kort bemærkning).

Lohmann (S):

Jeg må nok sige, at det er fantastisk, at ministeren nu drager en virksomhed ind i debatten, som ligger uden for dette lovforslags rammer. Jeg forstår ikke, at han vil være bekendt fra denne talerstol at komme med sådan en gang snak, for det, vi snakker om, er jo de områder i landzone, der er lokalplanlagt. Den virksomhed, vi så, har vi nu fået bekræftet lå uden for dette område.

Ifølge bemærkningerne er det to ejendomme, det drejer sig om. Der er intet til hinder for, at man for nuværende – det har netop eksemplet i Sønderjylland vist – kan lave sådan noget, hvis man vil, og der er så vidt mig bekendt ingen, der har påklaget afgørelsen om virksomheden dernede.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Jeg må også indrømme, at jeg synes, vores søde og rare miljøminister er kommet lidt ud at sejle i denne sammenhæng, når det eneste eksempel, der sådan rigtig har været på bordet, er et, der falder uden for lovforslagets område. Men jeg vil godt være med til at diskutere, hvorvidt der omkring landsbyerne skal skabes nogle andre planlægningsinstitutter end dem, vi har i øjeblikket, men det skal ikke ske på denne måde. Jeg vil da mene, at vi i udvalget kan overveje disse spørgsmål.

Jeg finder, at der selvfølgelig er nogle værdier i landsbyerne og i det åbne land, der skal bevares, og at der samtidig er et hensyn at tage, idet disse værdier kræver en eller anden form for energitilførsel. Men hvorfor griber man altid an i planlægningen, hvorfor griber man aldrig an i den ende af systemet, der hedder, at den lille købmand dør, fordi han skal betale væsentlig mere for varerne end det store supermarked inde i byen? Jeg har spurgt ministeren, jeg ved ikke hvor mange gange, hvad han ville gøre ved det spørgsmål, men det vil man ikke gøre noget ved, for det rammer en af livsnerverne i dette vidunderlige kapitalistiske samfund: den frie konkurrence, som sætter de små ud af spillet.

Miljøministeren (Chr. Christensen):

Det er vel naturligt, at jeg undlader at kommentere de bemærkninger, der ligger

uden for dette lovforslags rammer. (*Munterhed*).

Må jeg så sige, at jeg sagde udtrykkeligt – og derfor skal hr. Lohmann ikke blive så forbavset og sige, at det er utroligt, at ministeren kan tillade sig fra denne talerstol at trække et eksempel frem, der ligger uden for lokalplanområdet – at det ikke er trukket frem for at sige noget om lokalplanen, men for at illustrere det, der er ideen med dette lovforslag: at skabe nogle initiativer i nedlagte landbrugsejendomme uden at gribe ind i bestående forhold. Det er det, der er hovedideen, og jeg vil godt bede om, at man ikke prøver at sløre denne hovedidé, som jeg også har forstået at socialdemokratiet er meget positivt over for, netop at redde de små samfund.

Det sker ikke ved, at vi kommer med et fuldt færdigt lovforslag på én gang, det kan vi ikke gøre, men vi må tage alle de indfaldsvinkler, det overhovedet er muligt, og lad os dog så på den baggrund i fællesskab lægge slørene væk og sige: er der her en mulighed for at udnytte noget positivt? En sådan ejendom – her er der også noget med betaling af den – kan ikke bare stå tom, og vi har en mulighed for ved at ophæve denne klageadgang til miljøankenævnet at spare folk for penge, give større mod. Skal vi ikke diskutere forslaget under den forudsætning i udvalget? Og skulle der ellers være tekniske ting, der ikke er klaret, klarer vi det på det tidspunkt.

(Kort bemærkning).

Lohmann (S):

Jeg vil allerførst sige til ministeren, at det var ikke mig, der inddrog virksomheden i Sønderjylland i debatten, det var ministeren selv, og det er et klart eksempel på, hvordan ministeren prøver at sløre hele problematikken. Jeg er enig i, at vi kan bruge masser af disse bygninger, og det er der mulighed for nu. Det er da muligt, at vi kunne fremme det ved dette forslag, men det er altså, som der står i bemærkningerne, kun to, der har været problemet, og når ministeren så tror, at han kan revolutionere hele dette her område ved dette forslag, så er jeg bange for, at han bliver skuffet.

Miljøministeren (Chr. Christensen):

[Miljøministeren]

Det håber jeg ikke jeg gør. Men må jeg sige, at det er korrekt, at det var mig, der inddrog spørgsmålet om den sønderjyske ejendom, men jeg gjorde det for at hjælpe hr. Lohmann. (*Munterhed*). For hr. Lohmann spurgte mig direkte: hvad er det, ministeren tænker sig skal foregå i disse virksomheder? Hvad agter I at tage fat på? Og da jeg vidste, at hr. Lohmann har set denne ejendom, denne funktion, var det, jeg relaterede til småhåndværk og -industri, som vi har set netop i denne ejendom. Det var kun til det, dette eksempel skulle bruges, og jeg mener stadig væk, det er relevant at tage sådan et eksempel frem, for det er præcis dér, hovedideen ligger i det, der skal ske.

(Kort bemærkning).

Lohmann (S):

Jeg vil gerne spørge ministeren, hvad det eksempel, der her er draget frem, har med dette lovforslag at gøre.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Det er jo sjældent, vi har lejlighed til at more os herinde, men nu bliver det ganske morsomt.

Ministeren fremdrager et eksempel, som intet har at gøre med det foreliggende lovforslag, for at hjælpe hr. Lohmann med at forstå det foreliggende lovforslag. Eftertiden vil givetvis huske folketinget som et sted, hvor der foregår mange skægge ting. Dette her er et vældig godt eksempel, men det er ikke særlig seriøst.

(Kort bemærkning).

Hanne Severinsen (V):

Jeg er i hvert fald overbevist om, at eftertiden vil sige, at både hr. Lohmann og hr. Leif Hermann var nogle værre pindehuggere.

Og så vil jeg sige, at jeg synes, at det, lovforslaget er udtryk for, er, at vi forudser og ved, at masser af dem, der vil i gang ude i landdistrikterne, har en forventning om, at der bliver klaget, og at det bliver udsat, så de ikke kan komme i gang. Det ved vi at dette lovforslag vil hjælpe på, og derfor har det ikke noget at gøre med antal sager i dag, det har noget at gøre med antal sager i fremtiden.

Miljøministeren (Chr. Christensen):

Jeg har forståelse for formandens problemer, så jeg skal gøre det kort og sige vedrørende det, der drages frem af eksempler heroppe og bliver karakteriseret som useriøst, at jeg vil forbeholde mig ret til, når jeg bliver spurgt om, hvad man agter at foretage i disse ejendomme, at tage et eksempel frem, der enkelt og klart kan illustrere det, og jeg tror, at det kan hjælpe til større forståelse for, hvad vi vil bruge loven til. Det var det eneste, der skulle illustreres ved dette eksempel. Det er jo altid en ulykkelig situation, hvis ens hjælp ikke bliver modtaget, men jeg håber, det kan nås i udvalget.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Jeg vil gerne spørge fru Hanne Severinsen: er det virkelig således, at det danske ekspanderende erhvervsliv er så hjælpeøst, at det, stillet over for udsigten til en fire ugers klagefrist og en eventuel senere behandling i miljøankenævnet, totalt opgiver ævred, når det dog alligevel skal påtage sig så væsentlige ting som en forbedring af hele den økonomiske situation i dette land?

(Kort bemærkning).

Lohmann (S):

Jeg vil kun sige til fru Hanne Severinsen, at det her handler jo ikke alene om størekasser, det handler om forholdene i det miljø, mennesker lever i. Skal de ikke have indflydelse på det?

(Kort bemærkning).

Hanne Severinsen (V):

Til hr. Lohmann vil jeg sige: den indflydelse har de i lokalplanlægningen.

Og så vil jeg sige til hr. Leif Hermann, at det er da gud ske lov sådan, at der er masser, der går i gang, men det er også rigtigt, at der er en hel masse, der er klar over, at hvis man har et projekt og afgørelsen kan tage op til et år – for det er jo ikke bare et spørgsmål om den opsættende virkning, men også om, at man kan risikere, at der bliver en sag, så der kommer forskellige udsættelser – siger man: så opgiver vi på forhånd.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til miljø- og planlægningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

9) Første behandling af lovforslag nr. L 137:

Forslag til lov om ændring af lov om varmforsyning.

(Fremsat 30/1 85).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Baadsgaard (S):

Loven om varmforsyning, som nu har virket i 5½ år, er til revision efter bestemmelse i den gældende lov, og der er jo god mening i at spørge, om loven har virket efter hensigten. Her er vi helt enige i den vurdering, som kommer til udtryk i bemærkningerne til lovforslaget, hvor der står, at der siden lovens ikrafttræden er sket en væsentlig udvikling i retning af at opfylde hovedformålet, nemlig en omlægning af energiforbruget fra olie til andre energikilder. Der er brugt forskellige midler: overgang til kollektiv varmforsyning og rådighed over indenlandske energikilder, ligesom omfattende besparelser har bragt os et godt stykke i den rigtige retning, og i den retning skal vi fortsætte med yderligere anvendelse af naturgas og mere kraftvarme, sådan at vi kan nærme os de mål, vi har sat os for energipolitikken. Med ministerens netop afleverede redegørelse til energipolitisk udvalg om anvendelse af indenlandske energikilder er der nu også skabt forudsætning for, at de samfundsøkonomiske fordele ved anvendelse af disse kilder bliver tillagt øget vægt, og det hilser vi med tilfredshed.

Derimod synes jeg nok, at energiministeren er alt for passiv, når det drejer sig om udvikling og anvendelse af vedvarende ener-

gikilder, men det kommer vi nærmere ind på under et senere punkt på dagsordenen.

Et andet punkt, hvor jeg synes ministeren tøver lidt, er, hvad angår de besparelser, der har været gennemført. Ministeren pegede ligefrem på, at de mål, vi har nået, har vi nået i kraft af store besparelser. Det er vi helt enige i, og derfor er det også helt uforståeligt og også uacceptabelt, at tilskud til energibesparende foranstaltninger, f.eks. i boliger og industri, helt er opgivet af regeringen. Vi frygter, at disse store besparelser, som vi har set, nu går i stå.

Til de enkelte punkter har jeg nogle få kommentarer.

Vi kan tilslutte os, at kapitel 3 om delplanlægning ophæves, og også, at der ikke er behov for ændringer i førstegangsplanlægning efter kapitel 2; men vi er skeptiske over for forslaget om delegering af kompetence til amtsrådene, hvad angår revision af varmforsyningsplanerne. Det må vi i hvert fald have undersøgt nærmere i udvalget.

Vi er imod at fjerne ministerens henholdsvis amtsrådets kompetence til at påbyde kommunalbestyrelsen at nedlægge forbud mod etablering af bestemte opvarmningssystemer.

Socialdemokratiet er også imod at begrænse klageadgangen til kun at omfatte retlige spørgsmål i afgørelser truffet af kommunalbestyrelsen henholdsvis amtsrådet vedrørende etablering af varmforsyningsanlæg, altså efter kapitel 4 og 7. Det vil vi i hvert fald også have nærmere undersøgt i udvalget.

Den samme indstilling har vi til forslaget om bemyndigelse til ministeren om, at afgørelse truffet af en styrelse eller institution under energiministeriet ikke skal kunne indbringes for ministeren. Vedrørende klagefristens begrænsning til fire uger fra de eksisterende otte uger vil jeg gerne spørge ministeren, hvorvidt denne regel er gennemført i den øvrige sektorplanlægning.

Der er også ting, vi savner i forslaget, nemlig sammenlægning af elprisudvalget og gasvarmepreisudvalget. Arbejdet i de to udvalg er ofte overlappende og sammenfaldende, og vi forbeholder os ret til at stille forslag om ét energiprisudvalg til afløsning af de to eksisterende.

De samfundsøkonomisk optimale løsninger på energiforsyningsområdet kræver ofte store anlægskostninger, som mange viger